Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Yhdyskuntajätevesidirektiivi kansalliseen lainsäädäntöön

Jätevedenkäsittelyn koulutus- ja neuvottelupäivät, SKVSY

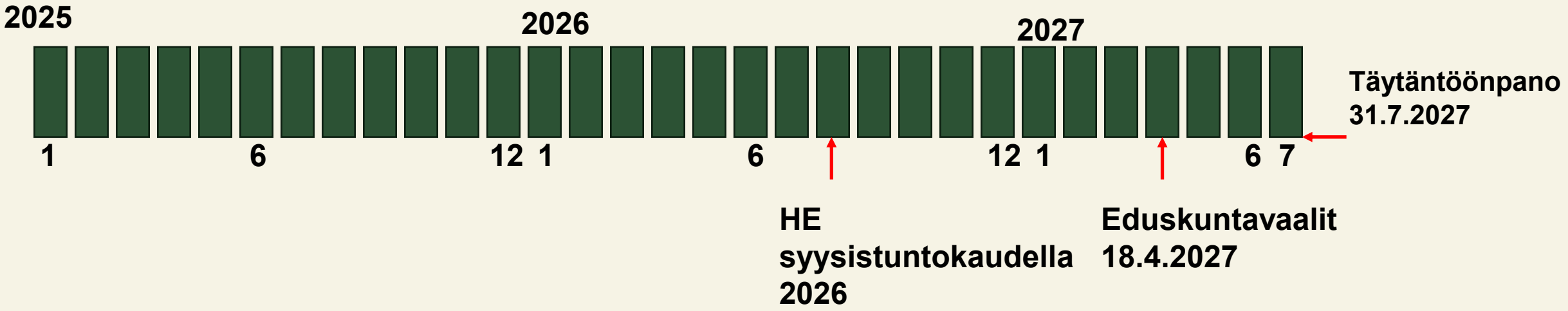
Joensuu
12.11.2026

Ari Kangas
Ympäristöneuvos
Ympäristöministeriö

Direktiivien täytäntöönpano

- Virkakunta ministeriössä valmistelee esityksen lainsäädännöksi
- Kun esitys tyydyttää hallitusta, se annetaan eduskunnalle (”hallituksen esitys”)
- Eduskuntakäsittely – valiokunnissa, täysistunnossa
- Presidentti allekirjoituksellaan hyväksyy lain

Yhdyskuntajätevesidirektiivi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Yhdyskuntajätevesidirektiivin sisältö liittyy useisiin eri hallinnonalan lakeihin

- Ympäristönsuojelulaki (YM)
- Vesihuoltolaki (MMM)
- Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (YM)
- Yhdyskuntarakentamislaki (samanaikaisesti, YM)

Muita lakeja:

- Tartuntatautilaki (uudistus, lausunnolla, STM)
- Terveydensuojelulaki (STM)
- Energiatehokkuuslaki (TEM)
- Muita mahdollisia lakeja…

Vaikutuksia myös asetustasoiseen sääntelyyn

Säädösvalmisteluhanke

Asiantuntijaryhmä

- **Vastaa** hallituksen esityksen kirjoittamisesta. Asiantuntijaryhmään nimetään edustajat niistä ministeriöistä ja viranomaisista, joita direktiivin täytäntöönpano koskee laaja-alaisimmin. Ryhmän puheenjohtaja, sihteeri ja tarvittaessa käsiteltävästä asiasta riippuen muut asiantuntijat osallistuvat kuultavana seurantaryhmän kokouksiin.

Seurantaryhmä

- Koostuu keskeisistä ministeriöistä ja sidosryhmistä.
- Ryhmän tehtävänä on keskustella linjauksista ja tukea säännösten valmistelua muun muassa arvioimalla direktiivin velvoitteiden täytäntöönpanon oikeudellisia vaihtoehtoja sekä esittämällä toteuttamiseen liittyviä käytännön näkökulmia. (YM, TEM, STM, MMM, Suomen kuntaliitto, Suomen Vesilaitosyhdistys ry, Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy)

Hankkeen tiedot https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM006:00/2025

Yhdyskuntajätevesidirektiivin täytäntöönpano

- Yhdyskuntajätevesidirektiivin kansallinen täytäntöönpano on Suomessa jaettu kahteen osaan.
  - HE I annettiin eduskunnalle 29.10.2026
  - HE 285/2026 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi, linkki https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/asiakirjat/edktunnus/EDK-2026-AK-60509
  - Käsittelyä voi seurata eduskunnan sivuilta, tietoa löytyy HE:n numerolla https://www.eduskunta.fi/asiat-ja-aanestykset/valtiopaivaasiat/HE%20285%2F2026%20vp
    - Eduskunnan täysistunnossa lähetekeskustelu 11.11.2026

Yhdyskuntajätevesidirektiivin 2024/3019 artiklat

HE 285/2026 vp SINISELLÄ (Harmaalla merkittyjen osalta ei tarvetta uuteen lainsäädäntöön)

- 1 Kohde
- 2 Määritelmät (mm. taajama)
- 3 Keräysjärjestelmät ja taajaman kuormituksen laskeminen
- 4 Kiinteistökohtaiset järjestelmät
- 5 Kokonaisvaltaiset yhdyskuntajätevesien hallintasuunnitelmat
- 6 Biologinen käsittely
- 7 Ravinteiden poisto (mm. rehevöitymiselle herkkien alueiden määrittäminen)
- 8 Mikroepäpuhtauksien poisto (mm. mikroepäpuhtauksille herkkien alueiden määrittäminen)
- 9 Laajennettu tuottajavastuu
- 10 Tuottajavastuujärjestöjä koskevat vähimmäisvaatimukset
- 11 Yhdyskuntajätevedenpuhdistamojen energianeutraalius
- 12 Rajat ylittävä yhteistyö
- 13 Paikalliset ilmasto-olot
- 14 Teollisuus- ja laitosjätevesien johtaminen
- 15 Veden uudelleenkäyttö ja yhdyskuntajätevesien johtaminen ympäristöön (sisältää ns. hankepoikkeuksen)
- 16 Biohajoava teollisuus- ja laitosjätevesi
- 17 Yhdyskuntajätevesien seuranta
- 18 Riskinarviointi ja riskinhallinta
- 19 Sanitaation saatavuus
- 20 Liete
- 21 Seuranta
- 22 Täytäntöönpanon seurantaa koskevat tiedot
- 23 Kansallinen täytäntöönpano-ohjelma
- 24 Tiedottaminen yleisölle
- 25 Oikeussuojan saatavuus
- 26 Korvaukset
- 27 Siirretyn säädösvallan käyttäminen
- 28 Komitea
- 29 Seuraamukset
- 30 Arviointi
- 31 Uudelleentarkastelu
- 32 Kumoaminen ja siirtymäsäännökset
- 33 Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä
- 34 Voimaantulo
- 35 Osoitus

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE 285/2026 vp

- Esitys sisältää lakimuutosehdotukset ympäristönsuojelulakiin, vesihuoltolakiin, vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettuun lakiin ja samaan aikaan eduskunnan käsittelyssä olevaan yhdyskuntarakentamislakiin [HE 283/2026 vp, ehdotettu uusi laki].
- Esitys luo perustan seuraavalle direktiiviä toimeenpanevalle hallituksen esitykselle ja sen vaikutusten arviointiin.
- Esimerkkejä sisällöstä:
  - Direktiivitaajamien, fosforille ja/tai typelle herkkien alueiden sekä mikroepäpuhtauksille herkkien alueiden määrittäminen + aikataulut
  - Käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien johtamisen riskinarviointi
  - Yhdyskuntajätevedenpuhdistamoiden suunnittelua ja käyttöä koskeva sääntely
  - Jätevesitietojen julkaiseminen ja toimittaminen asiakkaalle.
  - Yhdyskuntajätevedenpuhdistamoille uusi hankepoikkeus vesien sitovista ympäristötavoitteista
  - Hulevesisuunnitelmaa koskeva sääntely

Paketin I sisältö yksinkertaistettuna (virkanäkemys)

- **Ympäristönsuojelulakiin**:
  - Direktiivitaajama-käsite.
  - Typelle ja fosforille herkkien alueiden määrittäminen.
  - Mikroepäpuhtauksille herkkien alueiden määrittäminen.
  - Käsiteltyjen yhdyskuntajätevesien johtamista koskeva riskinarviointi.
  - Kokonaisvaltaiset yhdyskuntajätevesien hallintasuunnitelmat.

- **Vesihuoltolakiin**:
  - Säännöksiä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueisiin, kiinteistön liittämisvelvollisuuteen ja vapauttamiseen.
  - Jätevesiviemäriverkostoa koskevaa sääntelyä mm. suunnittelu, rakentaminen jne.
  - Tiedonsaantia koskeva pykälä.

- **Lakiin vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä**
  - Uusi hankepoikkeus vesien sitovista ympäristötavoitteista → sovellettaisiin jätevedenpuhdistamohankkeisiin.
  - Lisäys vesienhoitosuunnitelman sisältövaatimuksiin.

- **Yhdyskuntarakentamislakiin (samanaikainen käsittely)**
  - Hulevesien hallintasuunnitelmaa koskevan sääntelyn edelleen kehittäminen.

- Liitteeksi asetusmuutoksia (tiedoksi & kokonaisuuden hahmottamiseksi)

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Taajaman määritelmä

Taajaman määritelmä direktiivissä

Taajamalla tarkoitetaan aluetta, jossa asukasvastinelukuna (AVL) ilmaistu asutus, joko yhdistettynä yritystoimintaan tai ilman sitä, on niin **tiheä**, että jätevedet voidaan kerätä ja johtaa yhteen tai useampaan yhdyskuntajätevedenpuhdistamoon tai yhteen tai useampaan purkupaikkaan

- Määritelmä vastaa kansallista nykylainsäädäntöä.

Direktiivin ei sitovassa johdanto-osiossa taajaman tiheyttä tarkennetaan:

- Taajamia rajatessaan jäsenvaltioiden olisi otettava huomioon **ohjeellinen viiteraja-arvo 10–25 AVL hehtaaria kohden**, jonka ylittyessä tietyn alueen asutus, mahdollisesti yhdessä yritystoiminnan kanssa, **katsotaan riittävän tiheäksi.**
- Taajaman määritelmä sisältää kansallista liikkumavaraa siitä, **milloin asutusta pidetään riittävän tiheänä**, ja sitä **tulisi tarkentaa** esimerkiksi 10–25 AVL/ha tiheyttä koskevalla kriteerillä. **Linjaus on saatu, että käytetään 25 AVL/ha tiheyttä.**

Miksi taajamalla on merkitystä?

- Osa yhdyskuntajätevesien käsittelyvelvoitteista määräytyy käytännössä tietyn kokoluokan **”taajaman” jätevesien käsittelemisen** kautta
  - ➢ Esim. mikroepäpuhtauksien poistovelvoite voi soveltua ainoastaan sellaisiin keskisuuriin puhdistamoihin, jotka käsittelevät vähintään 10 000 asukasvastineluvun **taajamista peräisin olevia yhdyskuntajätevesiä.**
  - ➢ Poistovelvoite ei lähtökohtaisesti sovellu sellaisella keskisuurella puhdistamolla joka **ei käsittele ”taajaman” jätevesiä**
- Taajamien määrittely vaikuttaa olennaisesti siihen, minkälaisia **kustannusvaikutuksia** direktiivin täytäntöönpanosta aiheutuu.
- Suomessa taajamuudella on erityisen paljon merkitystä, koska meillä myös hyvin **harvaan asuttuja alueita** on viemäröity.

Taajamasta huomioitavaa

- Tiheydellä **25 AVL/ha** moni **vanhan direktiivin soveltamisalan tulkittu ”taajama” ja puhdistamo jää pois** uuden direktiivin **soveltamisalasta.**

- Vähintään **150 000 AVL:n puhdistamoille** (n. 10) suurin osa vaatimuksista tulee automaattisesti **puhdistamon koon** mukaan (ei taajaman kautta).

- Taajamuudella on merkitystä 10 000 – 150 000 AVL laitoksilla erityisesti **mikroepäpuhtauksien poistovelvoitteen** soveltumiseen.

- Taajamuudella on merkitystä myös sille, mille alueille tulee **hulevesisuunnitelman** laatimisvelvoite.

Taajaman määrittäminen ympäristönsuojelulakiin

- Ympäristönsuojelulakiin lisättäisiin uusi **direktiivitaajaman** määritelmä, joka sisältäisi **asutuksen tiheyttä koskevan numeerisen arvon 25 AVL/ha**
  - Hyödynnetään direktiivin ohjeellisen viiteraja-arvon liikkumavara täysimääräisesti

- Direktiivitaajamat määriteltäisiin **Lupa- ja valvontaviraston hallintopäätöksellä 10 vuoden välein**

➢ Päätöksellä on vaikutusta puhdistamojen velvoitteisiin.
  - **Päätös tehtäisiin** SYKEn ehdotuksesta

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Uusi hankepoikkeus mahdollinen yhdyskuntajajäteveden-puhdistamoille

Yhdyskuntajätevedenpuhdistamon ympäristölupa-asian yhteydessä voitaisiin poiketa vesien sitovista ympäristötavoitteista

- Soveltuminen: **yhdyskuntajätevedenpuhdistamon rakentaminen/olemassa olevan laajentaminen** → ympäristöluvan hakeminen/olemassa olevan luvan muuttaminen.
- Samassa yhteydessä voisi hakea poikkeusta ympäristötavoitteista, hakemuksessa hakija osoittaisi poikkeuksen edellytysten täyttymisen.
- Poikkeuksesta **päättäisi Lupa- ja valvontavirasto lupa-asian yhteydessä.**

- Pykälä olisi vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetussa laissa. Tehtäisiin muutokset ympäristönsuojelulain kahteen pykälään.

- Esitettävä sääntelymalli vastaisi analogisesti voimassa olevan hankepoikkeuksen sääntelyä.

Yhdyskuntajätevesidirektiivin kansallinen täytäntöönpano, HE II

- Laajempi direktiiviä täytäntöönpaneva HE II annettaisiin seuraavan hallituksen aikana.
  - Valmistelu on käynnissä ja tehdään yhteistyössä asiantuntijaryhmässä.
    - Mukana on muita ministeriöitä, viranomaisia ja useita keskeisiä sidosryhmiä.
    - Lisäksi hankkeessa on asetettu seurantaryhmä.
  - Tämä esitys sisältäisi yhdyskuntajätevedenpuhdistamoiden kannalta merkittävät säännösehdotukset mm.:
    - Puhdistusvaatimukset
      - Biologinen käsittely
        - Vähimmäisvaatimukset eri parametreille, niiden tarkkailu ja määritysmenetelmät sekä vaatimustenmukaisuuden todentaminen
      - Ravinteiden poisto
        - Vähimmäisvaatimukset kokoluokkien mukaan eri parametreille, niiden toteuttamisjärjestys, tarkkailu ja määritysmenetelmät sekä vaatimustenmukaisuuden todentaminen

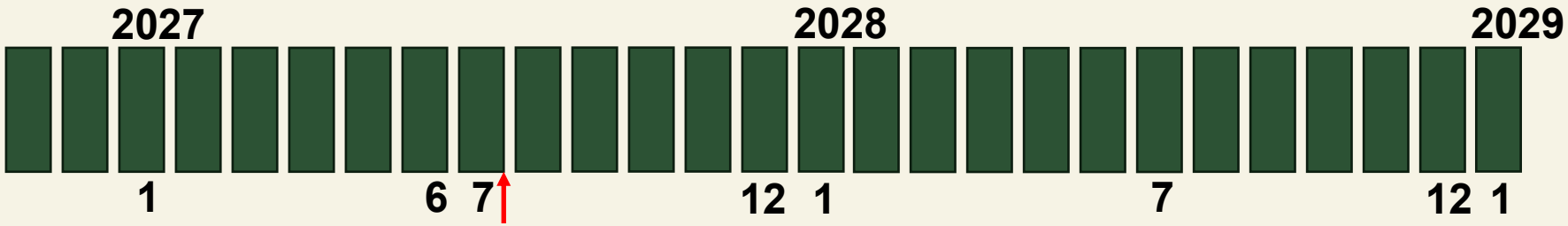
Yhdyskuntajätevesidirektiivin kansallinen täytäntöönpano, HE II

- Tämä esitys sisältäisi yhdyskuntajätevedenpuhdistamoiden kannalta merkittävät säännösehdotukset mm.:
  - Puhdistusvaatimukset
    - Mikroepäpuhtauksien poisto
      - Vähimmäisvaatimukset kokoluokkien mukaan eri parametreille, niiden toteuttamisjärjestys, tarkkailu ja määritysmenetelmät sekä vaatimustenmukaisuuden todentaminen (kuivakauden virtaama)
  - Energianeutraalisuus
    - Vähimmäisvaatimukset energiakatselmuksista kokoluokkien mukaan
    - Vähimmäisvaatimus energianeutraaliudelle ja sen kansalliselle toteuttamisjärjestykselle, sekä sen määrittämis- ja todentamismenettelyille
  - Teollisuus- ja laitosjätevedet
    - Teollisuus- ja laitosjätevesien viemäriin ja puhdistamolle johtamisen sääntely ennalta säännöksin tai toimivaltaisen viranomaisen tai asianmukaisen elimen myöntämin erityisluvin tai näillä molemmilla.

Yhdyskuntajätevesidirektiivin kansallinen täytäntöönpano, HE II

- Tämä esitys sisältäisi yhdyskuntajätevedenpuhdistamoiden kannalta merkittävät säännösehdotukset mm.:
  - Lupien tarkistaminen
    - Sääntelyn tarkistamisen periaatteet esim. määräaikoina tai muiden asiaan liittyvien seikkojen perusteella.
  - Tuottajavastuu (liittyy mikroepäpuhtauksien poistoon)
    - Vastuun perusteet ja vastuusta vapautuminen
    - Vastuun aiheuttamat velvoitteet
    - Velvoitteiden toteuttaminen ja sen valvonta

Yhdyskuntajätevesidirektiivi

Täytäntöönpano
31.7.2027

- **Suomi myöhästyy direktiivin täytäntöönpanon määräajasta**
- **Seuraamusmenettely käynnistyy**
  - **Epävirallinen selvitysvaihe**
  - **Virallinen ilmoitus (vastaus jäsenvaltiolta)**
  - **Perusteltu lausunto (jäsenvaltiolla aikaa korjata tilanne)**
  - **Kanne EU-tuomioistuimessa (jos jäsenvaltio ei korjaa tilannetta)**
  - **Taloudelliset seuraamukset**
    - **Kiinteämääräinen hyvitys**
    - **Uhkasakko (juokseva)**

Kiitos

Ari Kangas
Ympäristöneuvos
Ympäristöministeriö
puh. 0295 250 340
ari.kangas@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment